

Dr Bohdan Kaczmarek

Katedra Teorii Polityki i Myśli Politycznej WNPiSM UW www.teoriapolityki.com

www.kaczmarek.edu.pl b.kaczmarek@uw.edu.pl

Dyżur w piątki, w godz. 13 – 14, p. 208, Nowy Świat 67, II p., proszę o wcześniejszy kontakt mailowy

Zarządzanie ryzykiem politycznym

Ćwiczenia w semestrze zimowym 2022/2023

Cele zajęć: Zapoznanie z problematyką ryzyka politycznego, jego analizą i wybranymi modelami zarządzania ryzykiem. Stworzenie możliwości dyskusji w tym zakresie. Wykorzystanie literatury przedmiotu i zawartych w niej ujęć i koncepcji do analizy wybranych przykładów. Przybliżenie metod i technik analizy i szacowania ryzyka politycznego, próby posłużenia się nimi w konkretnych przypadkach. Przegląd instytucji badawczych i doradczych działających w obszarze analizy zarządzania ryzykiem politycznym. Przedyskutowanie na tym przykładzie procesów komercjalizacji konsultingu politycznego i jego także ideologicznego wymiaru oraz funkcji wobec systemu ekonomiczno – społecznego i politycznego. Indywidualne i grupowe doskonalenie się w zakresie samodzielnego, twórczego i krytycznego badania i interpretowania zjawisk związanych z ryzykiem politycznym

Metody: Zajęcia mają charakter warsztatowy. Podstawą do dyskusji na zajęciach będzie analiza literatury przedmiotu, samodzielne poszukiwanie materiałów internetowych na temat ryzyka politycznego, w tym tłumaczenie i badanie materiałów prezentowanych przez instytucje zajmujące się analizą i zarządzaniem ryzykiem politycznym, analiza wybranych przypadków. W trakcie zajęć prezentowane będą referaty i opracowania uczestników.

Zaliczenie: Podstawą zaliczenia będzie obecność i aktywność na zajęciach, przedstawienie referatu/prezentacji wybranych zagadnień z programu oraz zaliczenie kolokwium końcowego.

Program i literatura konwersatorium

1. Wprowadzenie do problematyki ryzyka i ryzyka politycznego oraz zarządzania ryzykiem

A

- Przedstawienie i przedyskutowanie programu i koncepcji zajęć
- Zapoznanie z kluczową literaturą pomocniczą oraz dostępnymi źródłami i metodami wspierającymi studiowanie zarządzania ryzykiem politycznym
- Panorama instytucji zajmujących się ryzykiem politycznym
- Znaczenie problematyki

B

- Pojęcie ryzyka i ryzyka politycznego
- Zakres ryzyka politycznego
- Kryteria politycznego charakteru ryzyka
- Ryzyko systemowe a ryzyko polityczne
- Zarządzanie ryzykiem
- Historia i główne nurty badań nad ryzykiem

a/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne*, Warszawa 2010, Wstęp, Rozdział I *Filozofia ryzyka – nowe tendencje*

T.Kaczmarek *Dylematy badań zjawiska i pojęcia ryzyka*, <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10.17951.teka.2015.10.1.29/c/7029-4994.pdf>

b/ Peter L. Bernstein *Przeciw Bogom Niezwykłe dzieje ryzyka*, Warszawa 2011, Przedmowa, Wprowadzenie, rozdział 16

c/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Podstawowe zasady interdyscyplinarnego zarządzania ryzykiem*, w: MYŚL EKONOMICZNA I POLITYCZNA, 1–2 (32–33) 2011, https://mysl.lazarski.pl/fileadmin/user_upload/dokumenty/czasopisma/mysl-ekonomiczna-polityczna/2011/MEiP_1-2_2_2011_Kaczmarek.pdf

d/ Klementewicz T., *Polityka jako sztuka rozwiązywania zadań ryzykownych*, [w:] Zacher L.W., Kiepas A. (red.), *Spółeczeństwo a ryzyko*, Warszawa 1994

e/ Karwat M., *Ryzyko zawodowe polityka*, [w:] Zacher L.W., Kiepas A. (red.), *Spółeczeństwo...*

f/ Beck U., *Spółeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*, Warszawa 2004

g/ P. Stankiewicz *W świecie ryzyka. Niekończąca się opowieść Urlicha Becka* <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/1010/P.%20Stankiewicz%2C%20W%20swiecie%20ryzyka.pdf?sequence=1>

g/ K. Pałyska *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem w działalności politycznej. Doświadczenia Polski i Japonii*, praca doktorska napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Mirosława Karwata, Warszawa 2019, r. 3 <https://depotuw.ceon.pl/handle/item/3624>

h/ A.Kimla *Analiza ryzyka rozpadu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej – casus Szkocji* <https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sp/article/view/7164/5699>

2. Ryzyko a niepewność

- Ryzyko a niepewność
- Niepewność, przypadkowość, nieprzewidywalność
- Przypadek a determinizm
- Wybór w warunkach ryzyka – model oczekiwanej korzyści
- Ryzyko poznawalne i niepoznawalne
- Poziomy ryzyka
- Uwarunkowania ryzyka
- Typologie ryzyka

a/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne*, Warszawa 2010, rozdział 2 i 3

b/ J. Monkiewicz, L. Gąsiorkiewicz (red.) *Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji*, Warszawa 2010, rozdział I *O niepewności, potrzebach i ryzyku* (B. Hadyniak)

c/ P. Smaga *ISTOTA RYZYKA SYSTEMOWEGO*, Studia Ekonomiczne nr 1 (LXXX) 2014, http://www.inepan.pl/images/pliki/SE/Studia_2014_1_2_Smaga.pdf

d/ *Ryzykologia*, Blog o ryzyku, prawie i energetyce, <http://blogoryzyku.blogspot.com/p/sown.html>

e/J.Michalak *Refleksje nad pojęciem ryzyka* https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/6682/1/09_Jozef_Michalak_Refleksje%20nad%20poj_ciem%20ryzyka_119-131.pdf

3. Analiza ryzyka i zarządzanie ryzykiem

- Identyfikacja ryzyka
- Środowisko, kontekst i czynniki ryzyka oraz ich typologie
- Analiza ryzyka
- Ocena ryzyka
- Rejestr ryzyka
- Planowanie reakcji na ryzyko
- Zarządzanie ryzykiem
- Radzenie sobie z ryzykiem
- Przeciwdziałanie ryzyku
- Eliminacja przyczyn ryzyka
- Kompensacja ryzyka
- Monitorowanie i kontrola ryzyka
- Modele zarządzania ryzykiem
- Zarządzanie ryzykiem w sektorze publicznym

a/ *Pomarańczowa księga Zarządzanie ryzykiem – zasady i koncepcje* https://ryzyko.pro/wp-content/uploads/2019/04/1_zarządzanie_ryzykiem-1.pdf

c/ *Zarządzanie ryzykiem w sektorze publicznym* Podręcznik wdrożenia systemu zarządzania

- d/ Tadeusz T. Kaczmarek, Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne, Warszawa 2010, rozdział 4
- e/ J. Monkiewicz, L. Gąsiorkiewicz (red.) Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji, Warszawa 2010, rozdział 13 *Zarządzanie ryzykiem w organizacjach non-profit* (Jarosław Domański)
- f/ J. Bednarz *Motywy ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka politycznego*, Biznes międzynarodowy w gospodarce globalnej 2015, nr 34, s. 22–33, Uniwersytet Gdański, <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171395957>
- g/ M. Broniszewski *Aktywne zarządzanie ryzykiem politycznym na rynku kapitałowym – istota i sposoby zarządzania w organizacji*, KNUV 2017; 3(53): 7-18, <https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/publication/95047/edition/89513/content?ref=L3B1YmxpY2F0aW9uLzEwMDY2Ni9lZGl0aW9uLzk0MTgw>
- f/ K. Marcinek, M. Tomecki *Ryzyko polityczne inwestycji zagranicznych i jego ograniczanie przez dwustronne umowy o ochronie i popieraniu inwestycji*, A C T A U N I V E R S I T A T I S N I C O L A I C O P E R N I C I, EKONOMIA XLVII nr 2 (2016) 171–199, https://apcz.umk.pl/AUNC_EKON/article/view/AUNC_ECON.2016.010/10730
- g/ J. Rymarczyk *Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych wobec ryzyka politycznego* <https://gnpje.sgh.waw.pl/pdf-113744-43515?filename=Strategies%20of.pdf>
- h/ G. Waszkiewicz *Ryzyko polityczne wskaźnikiem bezpieczeństwa narodowego państwa* <http://sbn.wat.edu.pl/pdf-135305-63625?filename=THE%20POLITICAL%20RISK%20AS%20AN.pdf>

4. Analiza i zarządzanie ryzykiem politycznym – analiza materiałów i literatury, studia przypadków

a/ Przykładowe instytucje i firmy:

mapy ryzyka politycznego:

- <https://www.aon.com/2019-political-risk-terrorism-and-political-violence/index>
- <https://www.marsh.com/pl/pl/services/political-risk.html>
- <http://www.eurasiagroup.net/about-eurasia-group>
- <https://www.prsgroup.com/>
- <https://www.maplecroft.com/about/introducing-maplecroft/>
- <https://www.miga.org/Pages/Resources/Reports/WorldInvestmentAndPoliticalRisk.aspx>
- http://www.aig.com/political-risk_3171_418000.html
- <https://www.ifandc.de/en/home/>
- <https://www.controlrisks.com/en/services/political-risk>
- <https://www.apcoworldwide.com/>
- <https://apcoworldwide.com/people/aleksander-kwasniewski/>

b/ Przydatne teksty i materiały

https://www.zut.edu.pl/fileadmin/pliki/audytor/kontrolazarzadzca/podrecznik_zarządzanie_ryzykiem_w_sektorze_publicznym.pdf

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37972>

<https://www.credendo.com/pl/ocena-ryzyka-krajowego-credendo>

<http://ryzykonomia.pl/category/ryzyko-polityczne/>

<https://www.rp.pl/artykul/1038434-Najwiekszym-zagrozeniem-dla-systemow-emerytalnych-jest-ryzyko-polityczne.html>

<https://www.obserwatorfinansowy.pl/forma/rotator/ryzyko-finansowe-i-polityczne-sa-nierozlaczne/>

<https://www.finanseicontrolling.pl/zarzadzanie/artykul-7-ryzyka-polityczne-i-biznesowe>

https://www.nbp.pl/publikacje/materialy_i_studia/137.pdf

Political Risk, Economic Risk, and Financial Risk Claude B. Erb, Campbell R. Harvey, and Tadas E. Viskanta http://people.duke.edu/~charvey/Country_risk/pol/pol.htm

How to Calculate Political Risk Prepared to lose it all? No? Read on...By Ian Bremmer <http://www.inc.com/magazine/20070401/features-calculate-political-risk.html>

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2176/recent-submissions>

https://mfiles.pl/pl/index.php/Ryzyko_polityczne

<https://itunes.apple.com/pl/podcast/odc-4-ryzyko-polityczne-cz-1-11-07-2018-14-25/id1393699889?i=1000415669335&l=pl&mt=2>

<http://www.ryzykonomia.pl/>

c/ Przykładowe zakresy tematyczne referatów i prezentacji:

- 1/ Analiza ryzyka politycznego inwestycji energetycznych na wybranym przykładzie
- 2/ Analiza ryzyka w sferze cyberbezpieczeństwa w istotnych politycznie dziedzinach
- 3/ Ryzyko polityczne wybranych decyzji społecznych i gospodarczych podejmowanych na różnych szczeblach życia państwowego i samorządowego
- 4/ Ryzyko polityczne zakupów uzbrojenia i modernizacji armii, np. F35, amrams
- 5/ Ryzyko polityczne zmian legislacyjnych na wybranych przykładach
- 6/ Ryzyko polityczne związane z reformami różnych obszarów życia
- 7/ Ryzyko polityczne w stosunkach międzynarodowych
- 8/ Metody i techniki analizy ryzyka politycznego stosowane przez firmy konsultingowe na wybranych przykładach
- 9/ Ryzyko polityczne na tle innych rodzajów ryzyka
- 10/ Zarządzanie ryzykiem politycznym na wybranych przykładach np. ryzyko polexitu
- 11/ Ryzyko polityczne 500+ i innych przedsięwzięć z zakresu polityki społecznej
- 12/ Ryzyko polityczne związane z różnymi modelami systemów emerytalnych

13/ Ryzyko polityczne wybranych przedsięwzięć gospodarczych polskich przedsiębiorstw, np. KGHM – Kongo, Quadra, Orlen – Możejki, Elektrownia Ostrołęka, energetyka jądrowa itp.

14/ Ryzyko polityczne wybuchu III wojny światowej

15/ Ryzyko polityczne rozpadu Unii Europejskiej